

09.10.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**09 Ekim 2023
Pazartesi**

09.10.2023

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

09 Ekim 2023 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği

— Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Görevlendirilme ve Şirket Kurabilmelerine Dair Yönetmelik

Küresel gıda fiyatları, iki yılın en düşük seviyesinde sabit kaldı

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), küresel gıda fiyatlarının iki yılın en düşük seviyesine gerilemesinin ardından Eylül'de değişiklik göstermediğini açıkladı. Gıda Fiyat Endeksi Eylül'de bir önceki aya kıyasla 0,1 puan düşüşle 121,5 puan oldu.

FAO, gıda ürünlerinin uluslararası fiyatlarındaki aylık değişiklikleri izleyen FAO Gıda Fiyat Endeksi'nin Eylül'de bir önceki aya kıyasla 0,1 puan düşüşle 121,5 puan olduğunu duyurdu.

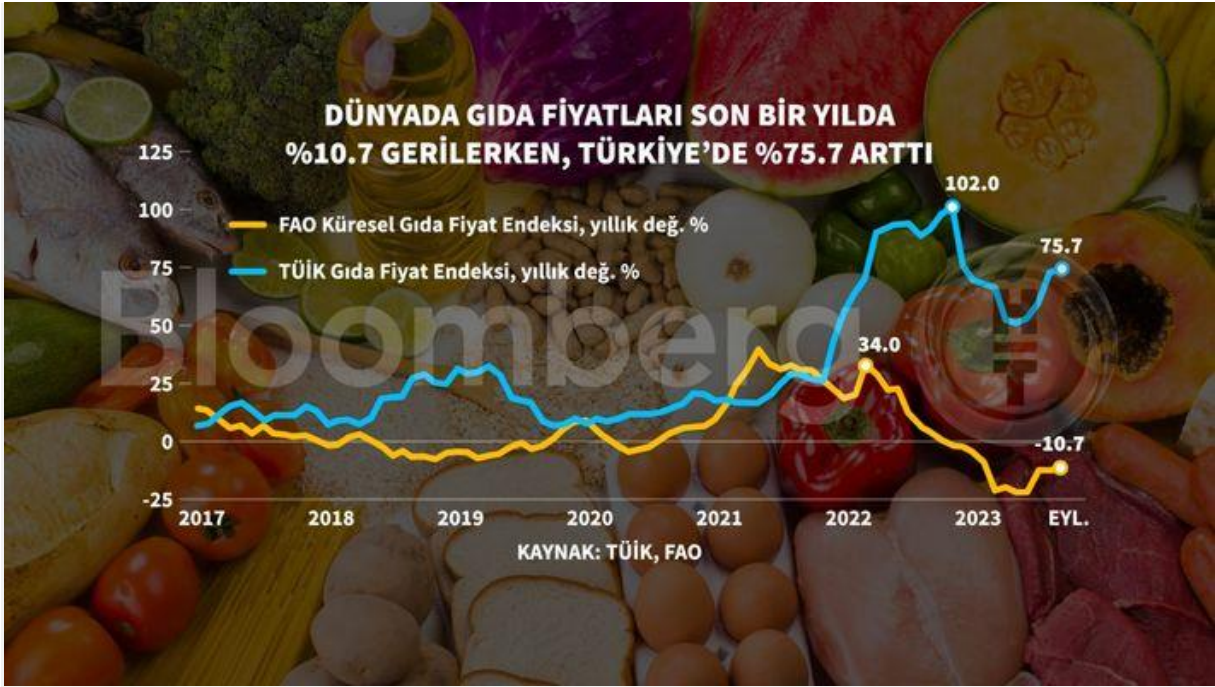
Mart 2022'de kırılan rekorun ardından yaşanan düşüş, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinden bu yana yaygınlaşan gıda enflasyonunun nihayet hafiflemesine yardımcı olacak. Öte yandan ucuzlayan bitkisel yağlar bu yılki düşüşün önemli bir nedeni oldu. Karadeniz bölgesindeki ayçiçeği hasadı ve Güneydoğu Asya'daki palmiye mahsulleri Eylül ayında fiyatları neredeyse yüzde 4 düşürdü.

Tahıl fiyatları bu yıl, Rusya'nın ikinci ardışık buğday hasadının küresel arzı desteklemesi nedeniyle, hafif artış gösterse de düşüşlerini sürdürüyor.

Ayrıca Asya'da pirinç fiyatları, Tayland'daki daha iyi mahsulün Hindistan'ın ihracat kısıtlamalarının yol açtığı şokun hafifletilmesine yardımcı olması nedeniyle 15 yılın en yüksek seviyesinden düşüş gösterdi.

Bir diğ er önemli gıda maddesi olan şekerin vadeli işlemleri, geçen ay on yıldan fazla bir s urenin en yüksek seviyesine ulaştı. Hindistan'da son beş yılın en düşük muson yağışının görülmesi, ülkenin gelecek yıl yapılacak ulusal seçimler öncesinde yerel fiyatları kontrol **altında** tutmak için şeker ihracatını kısıtlayacağı yönündeki endişeleri de artırdı.

İngiltere'de perakende gıda fiyatları Eylül ayında iki yıldan fazla bir s ureden sonra ilk kez d ş erken, Türkiye'den Kenya'ya kadar birçok ülkede maliyetler artmaya devam etti.

Bulgur pirincin alternatifi olarak dünyaya tanıtılacak

TİM Hububat Bakliyat Yağlı Tohumlar ve Mamulleri Sektör Kurulu Başkanı Tiryakioğlu, "6 İhracatçı Birliğimizle bir araya gelerek oluşturduğumuz Türkiye Gıda İhracatçıları markasıyla uluslararası alanda yapacağımız ilk çalışmalardan biri bulgur tanıtımı üzerine olacak. Yeni markamız bulgurdan başlayarak, Türkiye'nin gıda alanında üretimden gelen gücünü tüm dünyaya tanıtacak." dedi.

ANKARA (EKONOMİ) - Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Hububat Bakliyat Yağlı Tohumlar ve Mamulleri Sektör Kurulu, Türk bulgurunun dünyaya tanıtımı için harekete geçti. Sektör kurulu tarafından yapılan açıklamada, Hindistan'ın basmati olmayan beyaz pirince ihracat yasağı getirmesiyle, Dünyada pirinç fiyatlarının yükseldiği vurgulandı.

Bu gelişmeyi değerlendirmek istediklerini ve bulguru alternatif olarak sunmak istediklerini kaydeden Sektör Kurulu Başkanı Ahmet Tiryakioğlu, Asya'daki kuraklığın Hindistan'ı bu yönde karar almaya ittiğini belirterek, "Küresel pirinç fiyatlarını son 15 yılın en yüksek seviyesine taşıdı. Türkiye pirinç tüketimini yüzde 70'e yakın oranda yurt içinde karşılayan bir ülke olduğundan yaşanan zamlardan daha az etkilendi. Gıdadaki bu trendi değerlendirmek istiyoruz ve tüm dünyanın Türk ürünü olarak kabul ettiği bulguru küresel ölçekte daha fazla tercih edilir kılmayı hedefliyoruz. Hububat Bakliyat Yağlı Tohumlar ve Mamulleri Sektöründe faaliyet gösteren 6 İhracatçı Birliğimizle bir araya gelerek oluşturduğumuz Türkiye Gıda İhracatçıları markasıyla uluslararası alanda yapacağımız ilk çalışmalardan biri bulgur tanıtımı üzerine olacak.

Yeni markamız bulgurdan başlayarak, Türkiye'nin gıda alanında üretimden gelen gücünü tüm dünyaya tanıtacak” dedi.

Açıklamada, Ocak-Ağustos döneminde sektör ihracatının bir önceki yıl aynı döneme göre yüzde 11,9 arttığı ve 9,2 milyar dolara çıktığı kaydedildi. Eylül ayı ihracatı da yine yıllık bazda yüzde 21,2 artarak 1,2 milyar dolara ulaştı. En fazla ihracat yapılan ülkeler Irak, İtalya ve ABD oldu.

Dış ticaret verilerini değerlendiren Sektör Kurulu Başkanı Ahmet Tiryakioğlu, Rusya-Ukrayna savaşı etkisiyle oluşan dengesizlikte Toprak Mahsulleri Ofisi'nin yaptığı alımların önemli bir destek unsuru olduğunu kaydetti. Tüm zamanların en yüksek TMO alımı yapıldığını belirten Tiryakioğlu, bu alımların yanında Tarım Bakanlığı desteklerinin de önemli katkı sağladığını belirtti.

Tiryakioğlu, Türkiye'nin dünya gıda ticaretindeki rolünü güçlendirmek istediklerini belirterek şunları kaydetti:

"Akdeniz'den başlayarak, Arap Yarımadasını da içine alan Yakın Doğu'da yaşayan yüz milyonlarca insanın gıda ithalatında öncelikli ülkelerden biriyiz. Kurduğumuz temaslarda üretim gücümüzün yanında lojistik imkanlarımızı da potansiyel alıcılara anlatmaktayız. Ekim ayında Türkiye İhracatçılar Meclisimizin organizasyonunda Ticaret Bakanlığımız koordinasyonu ve MÜSİAD iş birliğiyle Suudi Arabistan Genel Nitelikli Alım Heyeti programı düzenlenecek. Geçtiğimiz aylarda Sayın Cumhurbaşkanımız liderliğinde Körfez'e yaptığımız ziyaretler sonrasında olumlu dönüşler almıştık. Eylül ayında desteklediğimiz Worldfood İstanbul fuarında da bölgeden gelen firma temsilcileriyle birebir görüşmeler yapmıştık. Dünyanın farklı noktalarından iş insanlarını ülkemizde misafir etmekten ve onlara ticari iş birliği imkanlarımızı kendi ülkemizde anlatabilmekten çok memnunuz."

Perakende sektörü Bakan Bolat'ın indirim çağırısını raflara yansıtmaya hazırlanıyor

İTO Perakende Komitesi Başkanı Altun, sektör olarak halka verecekleri tüm desteği sağlamaya çalışacaklarını belirterek, "Gıda dışı ürünlerde etiket fiyatlarında yüzde 10 ila 20 arasında düşürdük." dedi.

Ticaret Bakanı Ömer Bolat geçen günlerde Cumhuriyetin 100. yılında marketlerde büyük bir indirim kampanyası beklediklerini açıkladı.

Gıda perakendecileri ile toplantılar yaptıklarını dile getiren Bolat, "Onların uygulamalarıyla ilgili yanlış bulduğumuz konularda denetimlerimizi artırdık, onlardan da indirimler bekliyoruz. Cumhuriyetimizin 100. yılında büyük bir indirim kampanyasını bütün marketlerden bekliyoruz. Bu konuda öncülük edenlere de teşekkür ediyoruz.

Bu süreçte gerek hükümetimizin makroekonomik politikaları, para, kredi, döviz politikalarındaki olumlu gelişmeler gerekse piyasa denetimleri yoluyla piyasadaki enflasyonu azdıracak uygulamalara karşı mücadelemiz ile enflasyonla mücadelede başarılı olacağız. Bundan kimsenin şüphesi olmasın." ifadelerini kullanmıştı.

"Gerçek indirim halkımıza yansıtmaya çalışacağız"

Bakan Bolat'ın indirim çağrısına ilişkin AA muhabirine açıklamada bulunan İstanbul Ticaret Odası (İTO) Perakende Komitesi Başkanı ve Happy Center Üst Yöneticisi (CEO) Yavuz Altun, İTO Perakende Komitesi Başkanı olarak zincir marketler ile görüşüğünü, marketlerin fiyatlarda indirimle gitmeye ve sürece katkı sağlamaya çalışacaklarını ifade ettiklerini söyledi.

Sektör olarak halka verecekleri tüm desteği sağlamaya çalışacaklarını belirten Altun, "Happy Center marketleri olarak gıda ve gıda dışı ürünlerde ciddi indirimlere gittik ve bu indirimler her geçen gün devam edecek. Süreçle birlikte gıda dışı ürünlerde etiket fiyatlarında yüzde 10 ila 20 arasında düşürdük.

Bakanımızın da ifade ettiği gibi sürece maksimum katkı sağlamaya çalışacağız. Enflasyonist etki azaldıkça başta gıda olmak üzere bütün ürünlerde bu indirimleri yansıtmak istiyoruz. Ancak şu kadar üründe şu kadar indirim yapacağız gibi popülist söylemlerden uzak durup gerçek indirim halkımıza yansıtmaya çalışacağız." diye konuştu.

"Marketler enflasyon ile mücadele konusunda elini taşın altına koyacak"

Gıda Perakendecileri Derneği (GPD) Yönetim Kurulu Başkanı Alp Önder Özpamukçu ise Bakan Bolat'ın çağrısına uyduklarını, uymaya devam edeceklerini bildirdi.

Bakan Bolat'ın çağrısı üzerine GPD üyeleri ile istişare ettiklerini ifade eden Özpamukçu, şunları kaydetti:

"Hızlıca ilave neler yapabiliriz diye düşünerek çalışmalarımızı yürütüyoruz. Mutlaka marketler enflasyon ile mücadele konusunda elini taşın altına koyacak. Orta Vadeli Program son derece önemli. Artık devletimizin veriler ile ne beklediği, yıl sonunda hangi gelişmeleri beklediği herkesin malumu.

O yüzden tüm tedarikçilerimizin, ekosistemin enflasyon ile mücadeleye destek vermesi gerekiyor. Herkesin hesap kitabını yaparken Orta Vadeli Program ile uyumlanmasını bekliyoruz. Tedarikçilerimizin el birliği ile enflasyonu hep beraber düşürmemiz için vereceğimiz gayretler, yapacağımız indirimlerle halkımızın refahına katkıda bulunmak üzere elimizi taşın altına koyduk, koymaya da devam edeceğiz."

TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu: Togg'un seneye de ihracatını planladık

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu, Togg ile ilgili, "Allah'a çok şükür, Cumhurbaşkanı'mızın desteğiyle Türk milletinin hayali olan, tamamıyla Türk milletinin öz malı olan fabrikayı yapmak, arabaya binmek nasip oldu." dedi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu, kentteki bir otelde düzenlenen Tokat İl İlçe Oda Borsa Müşterek İstişare Toplantısı'nda, Tokat'ın Osmanlı'ya 6 şeyhülislam kazandırdığını, Roma imparatoru Sezar'ın da ünlü "Geldim, gördüm, yendim" şeklindeki mektubunu Tokat-Zile'de yazdığını söyledi.

Tokat'ın coğrafi işaret tescil belgeli 19 ürünü bulunduğunu, 12 ürününün de sırada beklediğini belirten Hisarcıklioğlu, 1400 yıllık şifa kaynağı Niksar Ayvaz suyunun da önemli bir değer olduğunu dile getirdi.

Tokat Havalimanı'nın açıldığını ifade eden Hisarcıklioğlu, Tokat'ın tarımı ve ticaret hacmiyle Anadolu'nun parlayan yıldızı haline geleceğini vurguladı.

Gelecekte dünyayı kim doyurursa dünyanın liderinin de o olacağını söyleyen Hisarcıklioğlu, "Dünyada üretimi olmayan tek madde var, toprak. Dolayısıyla tarımı ve hayvancılığı asla ihmal etmemeli, topraklarımıza gözümüz gibi bakmalıyız. Tokat'ta sanayi potansiyeli de yüksek. En büyük 500 sanayi kuruluşu içinde 2 Tokatlı firmamız yer aldı." diye konuştu.

Daha önce Zile'de TOBB olarak Anadolu lisesi yaptıklarını belirten Hisarcıklioğlu, oda ve borsa başkalarının talebi üzerine merkez ile Erbaa, Niksar ve Turhal'da 4 yeni okul daha inşa edeceklerini dile getirdi.

Hisarcıklioğlu, 60 sene önce yarım kalan milli otomobil üretme rüyasını gerçeğe dönüştürdüklerini vurgulayarak şöyle devam etti:

"Avrupa'ya en çok araç ihraç eden ülkeyiz ama bunu kendi markamızla değil, başka markalarla yapıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı'mız 2017'de TOBB Genel Kurulu'nda bana, 'Türkiye'nin otomobilini yapacak babayiğit arıyorum. Bunu sen üstlen.' dedi. Bunun üzerine ben de 'Yanımızda olduğun sürece bunu yaparız.' dedim. Allah'a çok şükür, Cumhurbaşkanı'mızın desteğiyle Türk milletinin hayali olan, tamamıyla Türk milletinin öz malı olan fabrikayı yapmak, arabaya binmek nasip oldu.

Yurt içi satışa başladık. Bu sene için 28 bin adet üretim planladık ama tam 6 kat talep geldi. Bu da milletimizin ilgisini ve teveccühünü gösterdi. Çok şükür, Togg'u Tokat yollarında da görmeye başladık. Togg'un seneye de ihracatını planladık. Böylece bayrağımızı dünyaya da taşıyacak ve yine hep birlikte bunun gururunu yaşayacağız. Camiamızın kurucu ortağı olduğu bu girişimi başarıya ulaştırmış olmak da hepimiz için ayrı bir gurur ve iftihar kaynağıdır."

"Enflasyon muhasebesi mutlaka uygulanmalıdır"

Rifat Hisarcıklioğlu, Anadolu'yu sürekli dolaşan, firma ve sektörleri devamlı dinleyen birisi olduğunu, özellikle KOBİ kredilerinde yaşanan daralmanın zincirleme etkiyle ülkenin ve sektörlerin tamamına olumsuz yansıdığını belirterek şunları ifade etti:

"Buna dikkat edilmesi gerekiyor. Ticari krediler aniden ve çok sert şekilde kesilmemeli, kredi faizlerinde aşırı artışa gidilmemeli. Özellikle KOBİ'lerimize uygun şartlarla, Kredi Garanti Fonu (KGF) teminatlı kredi verilmelidir. Biliyorsunuz, KGF sizin kurumunuz, üyemize kefil oluyoruz. Dünyada da bu özelliğiyle tekiz zaten. Üyesine kefil olan başka oda borsa sistemi de yok.

Bir diğer reform ihtiyacı, vergi sistemiyle ilgilidir. Gerçekten çok karmaşık bir vergi sistemimiz var. Üstelik her geçen yıl daha da karmaşık hale getiriyoruz. Suistimal eden az sayıda kötü örnek yüzünden milyonlarca mükellefin hayatını daha da zorlaştırıyoruz. Bu da vergi uyuşmazlıklarını giderek artırıyor. Bu yaklaşımı değiştirmemiz lazım. Enflasyon muhasebesi mutlaka uygulanmalıdır. Kamu maliyesi tarafında bütçe açığıyla mücadelede sadece vergi artışına odaklanılmamalıdır. Kamunun harcamalarında da ciddi tasarrufa gidilmelidir. İşte daha bunlar gibi pek çok konuyu takip ediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı'mıza ve ilgili bakanlarımıza bizzat iletiyoruz. Şimdi sizlerin ileteceği sıkıntıları ve talepleri de aktaracağız."

Sorunlar bulunduğunu ama hepsini aşacak irade ve imkana sahip olduklarını söyleyen Hisarcıklioğlu, "Birlik ve beraberlik içinde hareket ederek pek çok iyileşme sağladık. Kavga ile sıkıntı çözülmez. Ortak akılla, diyalogla çözülür. Bir ve beraber

olunca Allah rahmeti ve bereketi de verir. Yeter ki birbirimizi ötekileştirmeyelim. Kimseyi fikrinden, inancından, görüşünden dolayı dışlamayalım." dedi.

Tokat Ticaret ve Sanayi Odası (TSO) Yönetim Kurulu Başkanı Fatih Gökdere de il içinde oda ve borsalar arasındaki kardeşliği Anadolu'ya yaydıklarını, Kayseri Ticaret Odası ile kardeş oda protokolü imzaladıklarını, Tokat Ticaret Borsasının da Samsun Ticaret Borsası ile kardeş borsa olduğunu dile getirdi.

İhtiyaçlarını karşılayacak yeni bir hizmet binası için çalışma yürüttüklerini belirten Gökdere, "Yeni havalimanımızdan İstanbul'a direkt uçuş gerçekleştirilse de diğer illere ne yazık ki uçuşlarımız yok. Pegasus Havayolları ile bu anlamda bir dizi görüşme sağladık. İnşallah önümüzdeki süreçte Tokat'tan İzmir'e direkt uçuşların başlamasını sağlayacağız." diye konuştu.

Hisarcıklıoğlu, toplantı öncesinde Tokat Valisi Numan Hatipoğlu ile Tokat TSO ve Tokat Ticaret Borsasını ziyaret etti.

Tokat Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Lütfi Bora, Hisarcıklıoğlu'na, "Size şapka çıkarıyoruz" diyerek şapka hediye etti.

Hisarcıklıoğlu, Tokat İl İlçe Oda Borsa Müşterek İstişare Toplantısı'nın yapılacağı otele Togg ile gitti.

IMF'den Türkiye değerlendirmesi: Politika faizi, piyasa faiz oranlarına kadar yükseltilmeli

Uluslararası Para Fonu (IMF) Türkiye için 4. madde değerlendirmesini tamamladı. Enflasyonun 2023'te yüzde 69,1, 2024'te ise yüzde 46 olarak tahmin eden IMF, politika faizinin daha da yükseltilmesi gerektiğini savundu. Türkiye'de tartışılan "politiklardan vazgeçilmesi" riski, diplomatik bir ifadeyle riskler arasında sayıldı, ancak düşük ihtimal olarak değerlendirildi.

Mehmet KAYA

Uluslararası Para Fonu (IMF) 4. Madde değerlendirmesi olarak adlandırılan yıllık üye ülke ekonomik değerlendirme çalışmalarında görüşmeleri tamamladı. 25-29 Eylül tarihleri arasında Türkiye'de görüşmelerde bulunan heyet ilk değerlendirmesine ilişkin basın bülteni yayımladı. Burada 2024 enflasyonu yüzde 46,0 olarak tahmin etti. IMF açıklamasında, politika faizlerinin piyasa faiz oranlarına kadar yükseltilmesi gereği savunuldu.

IMF'nin bu tahminiyle, 2024 için politika faizi başta olmak üzere çok sayıda politikaya etki edecek enflasyon oranına yönelik tahminlerde farklılıklar ortaya çıkıyor. Hükümet metinlerinde resmi olarak 2024 enflasyonu yüzde 33 olarak hedefledi. TEPAV ise IMF metodolojisine uygun bir modele göre yüzde 39 olarak tahmin etmişti. 4. Madde gözden geçirmelerinde rutin olarak ülke heyetinin raporu İcra Direktörleri Kurulu'na

sunuluyor ve bu kurulda kabul edildikten sonra yıllık rapor olarak açıklanıyor. Geçen yıl yıllık rapor Ocak ayında açıklanmıştı.

IMF 4. Madde Gözden Geçirme sonrası açıklamaya göre temel büyüklüklerdeki tahminler			
	2022	2023	2024
	Yüzde oran		
Büyüme oranı	5,5	4.0	3,2
Çıktı açığı	2,4	2,6	2,1
GSYH deflatörü	96.0	62.2	56.6
Ortalama enflasyon	72.3	54.6	60.9
Yılsonu enflasyonu	64.3	69.1	46.0
İşsizlik oranı	10,5	10,1	10,5
	GSYH'ye oran		
Mali olmayan kamu dengesi	-2.1	-6.0	-5.5
Genel devlet dengesi	-1.3	-5.4	-5.1
AB tanımlı genel devlet borcu	29,4	34.0	34.5
Cari işlemler dengesi	-5.3	-4.1	-3.1
Toplam dış borç	52.0	47.2	47.4
Toplam borçlanma ihtiyacı	23,2	22,3	23,4

IMF: Faizler daha da yükseltilmeli

Türkiye Masası Şefi James P. Walsh'ın başkanlık ettiği heyetin gözden geçirme sonrası yaptığı değerlendirmede, ekonomi yaklaşımdaki değişimin memnuniyetle karşılandığı ve olumlu sonuçlar vermeye başladığı belirtilirken, politika faizinin daha da yükseltilmesi gereği ileri sürüldü. Açıklamada, "Yetkililer mevcut politikadaki ivmeyi sürdürmelidir. Bu, enflasyonu düşürmeyi öncelikleyerek, beklenen-hesaplanan reel politika faiz oranını (ex-ante real policy rate) daraltıcı bölgeye getirmeyi, para ve kredi piyasalarının işleyişini iyileştirmek için mali düzenlemelerin serbestleştirilmesine devam edilmesini ve mali açığın kontrol altına alınmasını gerektirmektedir" denildi.

Politika değişikliğiyle büyümenin etkilendiği belirtilen değerlendirmede, 2023 büyüme tahmini yüzde 4'ten yüzde 3,2'ye çekilirken, 2024 büyümesi ise yüzde 3,2 oranında

olacağı tahmin edildi. Enflasyon ise 2023'de yüzde 69,1, 2024'te ise yüzde 46.0 oranında tahmin edildi. IMF değerlendirmesinde, cari açığın 2024'te GSYH'nin yüzde 3'üne, düşeceği tahmini yapıldı.

“Politikadan vazgeçilme ihtimali” riskler arasında sayıldı, ancak düşük ihtimal olarak görüldü

Türkiye ekonomisinin depreme rağmen direncini koruduğu ve büyümenin bundan etkileneceği, geleceğe yönelik enflasyon beklentisinin hala yüksek olması ve geçmiş enflasyona bağlı ücret artışları nedeniyle enflasyonun yükselişi yönünde baskının sürdüğü belirtildi. Ekonomiye olan güvenin artmasıyla altına olan talepteki azalmanın düşmesi tahmini belirtilen açıklamada, bu durumun Merkez Bankası rezervlerine iyileşmeyi destekleyeceği kaydedildi.

IMF açıklamasında Türkiye'de tartışılan “politikalarından vazgeçilmesi” riski, diplomatik bir ifadeyle riskler arasında sayıldı ancak düşük ihtimal olarak değerlendirildi.

Açıklamada, “(Genel) risklerin dengesi aşağı yönlü. Yurt içi cephede temel risk, şu anda sürmekte olan politika değişikliğinin güçlü ivmesini kaybetmesi, güvenin kaybedilmesi ve artan döviz talebi ve rezerv akışına yol açmasıdır” denildi. Dışsal olumsuz riskler ise emtia fiyatlarındaki yükseklik, ihracat pazarlarında talep yavaşlaması ve küresel finansal dengesizlik olarak sıralandı.

Buna karşılık, dış finansmanda beklenmedik olanlar dahil güçlü girişler, yatırımcı güveninin tam olarak kazanılması, güçlü döviz kurunun büyümeyi artırmasının büyümeyi artırırken, enflasyonu daha hızlı düşürebileceğine dikkat çekildi.

Teknik değerlendirme: KKM'den çıkış kademeli olmalı

Politika faizinin yükseltilmesinin olumlu bulunduğu ve olumlu sonuçlar verdiği savunulan değerlendirmede, “Enflasyonun kalıcı olarak düşürülmesi için politika faizinin artırılmayı devam edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun yanında para ve kredi piyasalarına fiyat işaretlerinin gücünü artırmak için, niceliksel önlemlere (makro ihtiyati tedbirler kastediliyor) daha az güvenilmesi gerekir. Bu uygulama piyasa fiyatlı bir getiri eğrisinin sabitlenmesine yardımcı olacaktır” denildi.

Yüksek politika faizinin piyasaların fonlarını daha verimli kullanması yoluyla TL'nin de destekleneceği, böylece döviz kuru kanalıyla (güçlü TL) enflasyonla mücadelenin desteklenmiş olacağı belirtildi. Yüksek faizlerin bankalara olan etkisinin halen yönetilebilir seviyede olduğu ancak bankaların kısa vadelere hazırlandıkları izlenimi alındığı vurgulandı.

IMF açıklamasında rezervlerin artırılması yönündeki politikanın anlaşılabilir olduğu ancak risk oluşturmada “iyi fırsatlar değerlendirilerek” rezervin artırılması, alım yönünde müdahale yapılmaması gerektiği savunuldu.

IMF, ayrıca makro ihtiyati tedbirlerdeki gevşemenin olumlu olduğunu, daha ileri gidilebileceğini ancak liralasma ve Kur Korumalı Mevduat gibi tedbirlerdeki

gevşemenin daha temkinli şekilde ilerlemesi gerekebileceğini, reel politika faizinin nötr seviyeyi geçmesinin beklenmesi gerekebileceğini vurguladı.

Maliye politikası: Ücretlere ve desteklere müdahale gerektiği ileri sürüldü

Deprem harcamaları, ücret artışları ve çeşitli vergisel desteklerin kamu harcamalarını artırdığı ve genel açığın, 2023 sonunda GSYH'nin yüzde 5,5'ine kadar yükseleceği belirtilen açıklamada, açığın enflasyonla mücadeleyle uyumlu olması için merkezi yönetim bütçe açığının OVP'deki tahminin (OVP tahmini yüzde 6,4) altında olması gerektiği ileri sürüldü.

IMF açıklamasında, bütçe açığının bu seviyede azaltılması için, emekli maaşları ve ücretlere yönelik geçmiş gerçekleşme ve gelecek beklentilere yönelik ayarlamalardan vazgeçilmesi, enerji fiyat desteklerinin ayarlanması önerilirken, deprem harcamalarında da en fazla etkilenen, korunması gereken kişilere odaklanılarak, diğer gider azaltıcı seçenekler bulunması tavsiye edildi.

Türkiye'ye 30-35 milyar dolarlık portföy girişi olabilir, ancak en az birkaç yıl zaman alır

Deutsche Bank Türkiye Ekonomisti Yiğit Onay Türkiye'ye DİBS piyasasına yönelik ilave 30-35 milyar dolara varan portföy girişleri görülebileceğini, ancak söz konusu tutarlarda bir portföy girişinin gerçekleşmesinin en az birkaç yıl alacağını söyledi.

Elif KARACA

Deutsche Bank Türkiye Ekonomisti Yiğit Onay Türkiye'ye DİBS piyasasına yönelik ilave 30-35 milyar ABD dolarına varan portföy girişleri görülebileceğini, ancak söz konusu tutarlarda bir portföy girişinin gerçekleşmesinin en az birkaç yıl alacağını söyledi. EKONOMİ gazetesine konuşan Onay "Kısa vadede, ülkenin yüksek seyreden dış finansman ihtiyacı, enflasyon ve para politikasına yönelik beklentilerdeki farklılıklar göz önüne alındığında, DİBS piyasasına yönelik portföy girişlerinin daha yavaş olmasını bekleyebiliriz" dedi. Enflasyonun 2024 yılı Mayıs ayında yüzde 75 ile zirve yapmasını ve gelecek yıl sonunda yüzde 40'a yakın bir seviyeye gerileyeceğini tahmin ettiklerini ve bu nedenle gelecek yılın sonuna kadar pozitif reel politika faizi beklemediklerini belirten Onay, TCMB'nin yükselen enflasyonu ve bozulan enflasyon beklentilerini dengelemek için bir sonraki PPK toplantısında politika faizini 500 baz puan daha artıracığını düşündüklerini ifade etti. Onay politika faizinin 2024 yılı ikinci çeyreğinde %40'a çıkarılacağını ve 2024 sonuna kadar sabit kalacağını öngördüklerini de ekledi.

► **TCMB son dört toplantısında politika faizini artırdı ancak bu oran hâlâ enflasyon oranının gerisinde. Sizce TCMB daha ne kadar faiz artırabilir? Pozitif reel faiz oranına ulaşabilir mi?**

TCMB'nin, yükselen enflasyonu ve bozulan enflasyon beklentilerini dengelemek için bir sonraki PPK toplantısında politika faizini 500 baz puan daha artıracığını düşünüyoruz. Halihazırda Merkez Bankası, para politikası çerçevesinde bütüncül bir yaklaşım benimsemektedir. TCMB, miktarsal sıkılaştırma, seçici kredi sıkılaştırması ve Kur Korumalı Mevduat hesaplarının kademeli olarak Türk lirası mevduat hesaplarına geçişini hedefleyen diğer makro ihtiyati tedbirler aracılığıyla parasal koşullarda daha fazla sıkılaşma sağlamayı amaçlamaktadır. Bütüncül olarak değerlendirildiğinde, para politikasının sıkılık düzeyi politika faizinin mevcut seviyesinden daha yüksek bir seviyeye işaret etmektedir.

Baz senaryomuzda, politika faizinde Ekim ayındaki 500 baz puanlık artışın ardından Kasım, Aralık aylarında ve muhtemelen 1. çeyrekte (parasal sıkılaştırmanın ekonomik faaliyet üzerindeki etkisini ölçmek için) politika faizinde sabit bir seyir öngörüyoruz. Gelecek yılın ilk çeyreğinde yerel seçimlerden önce daha genişlemeci bir maliye politikası uygulanma olasılığının bulunduğu, bunun da sonraki dönemde daha sıkı bir parasal duruş ve daha yüksek bir politika faiz gerektirdiğine inanıyoruz. Bu doğrultuda, politika faizinin 2024 yılı ikinci çeyreğinde %40'a çıkarılacağını ve 2024 sonuna kadar sabit kalacağını öngörüyoruz.

Öte yandan, önümüzdeki aylarda makrofinansal belirsizliklerin devam etmesi, enflasyona yönelik ilave riskler, dolarizasyon eğiliminin tekrar güçlenmesi ve TCMB rezervleri üzerinde ilave baskı gibi faktörlerin TCMB'nin faiz artırımlarını öne çekebileceğini değerlendiriyoruz. Bu durumda, gelecek yıl ikinci çeyrekte %40 seviyesine çıkmasını öngördüğümüz politika faizinin Kasım/Aralık 2023 gibi daha erken bir tarihte ulaşılması muhtemel olacaktır. Enflasyonun 2024 yılı Mayıs ayında %75 ile zirve yapmasını ve gelecek yıl sonunda %40'a yakın bir seviyeye gerilemesini beklediğimizden, gelecek yılın sonuna kadar pozitif reel politika faizi beklemiyoruz.

► **Türk hükümeti geleneksel politikalara dönüş yönündeki çabalarını hızlandırdı. Bunlar Türkiye'ye yabancı sermaye akışının yeniden başlamasını sağlayacak mı? Atılması gereken başka adımlar var mı?**

Seçimlerin ardından yabancı yatırımcıların Türkiye piyasalarına yönelik portföy yatırımlarını bir miktar artırdıklarını gördük. Bu dönemde, yabancı yatırımcıların ilgisi çoğunlukla hisse senedi piyasasına yönelik olmuştur. Öte yandan, yabancı yatırımcıların portföy yatırımlarının bulunduğu seviyeler tarihsel ortalamaların oldukça altındadır.

Son dönemde yerel para cinsi devlet tahvil faizlerindeki hızlı yükselişe karşın yabancı yatırımcıların yerel tahvillere ilgisi zayıf kalmaya devam etmiştir. Enflasyon görünümündeki bozulma, tahvil ihraçlarındaki artış beklentisi ile birlikte TCMB'den daha fazla faiz artırımına ilişkin piyasa beklentileri, yabancı yatırımcıların yerel para cinsi devlet tahvillerine yönelik ilgisini sınırlamaktadır. Bununla birlikte, mevcut geleneksel ekonomi politikalarına kararlılıkla devam edildiği durumda, önümüzdeki dönem için bu görünümün değişebileceğini ve yabancı yatırımcıların yerel para cinsi devlet tahvillerine yönelik ilgilerinin artabileceğini düşünüyoruz.

Hali hazırda, yabancı yatırımcıların toplam DİBS portföy büyüklüğü 2 milyar ABD dolarından daha düşük bir seviyede bulunmaktadır. DİBS piyasasındaki yabancı yatırımcı payının geçmiş yıllarda %15-%20 aralığında seyrettiğini gözlemliyoruz. Yabancı yatırımcıların DİBS sahipliğinin tekrar bu seviyelere çıktığı bir senaryo göz önüne alındığında; Türkiye'ye yönelik ilave 30-35 milyar ABD dolarına varan portföy girişleri görebiliriz. Ancak, söz konusu tutarlarda bir portföy girişinin gerçekleşmesi en az birkaç yıl alacaktır. Kısa vadede, ülkenin yüksek seyreden dış finansman ihtiyacı, enflasyon ve para politikasına yönelik belirsizlikler göz önüne alındığında, DİBS piyasasına yönelik portföy girişlerinin sınırlı olmasını bekleyebiliriz.

Hazine nakit dengesi eylülde açık verdi

Hazine nakit dengesi, eylülde 69 milyar 53 milyon lira açık verdi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, eylül ayına ilişkin nakit gerçekleştirmelerini açıkladı.

Buna göre, geçen ay Hazine'nin nakit gelirleri 486 milyar 262 milyon lira, nakit giderleri 555 milyar 315 milyon lira oldu.

Faiz dışı giderler 508 milyar 739 milyon lira, faiz ödemeleri ise 46 milyar 577 milyon lira olarak gerçekleşti. Faiz dışı denge ise 22 milyar 477 milyon lira açık verdi.

Eylül ayında nakit dengesinde, 69 milyar 53 milyon liralık açık oluştu.

Kur farklarından kaynaklanan artış 5 milyar 202 milyon lira olarak gerçekleşirken, kasa/banka net hesabında da 8 milyar 310 milyon lira artış görüldü.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Filistin devleti, artık ertelenemez bir ihtiyaçtır

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Filistin meselesi uluslararası hukuka göre çözülerek bölge barışa kavuşturulmalı" dedi ve başkenti Kudüs olan Filistin devletinin ertelenemez bir ihtiyaç olduğunu vurguladı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul'daki Mor Efrem Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi'nin açılış töreninde, İsrail ve Filistin arasında yaşanan gerilimle ilgili değerlendirmelerde bulundu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın konuşmasından öne çıkanlar şöyle:

Bölgemizdeki sorunların kökeninde Filistin meselesi bulunuyor. Bu mesele hakkaniyete uygun çözülmedikçe bölgemiz barışa hasret yaşamaya devam edecektir.

Orta Doğu'ya kalıcı barışın gelebilmesi ancak Filistin-İsrail sorununun nihai bir çözüme kavuşturulmasıyla mümkündür.

Bağımsız ve coğrafi bütünlüğü haiz, başkenti Kudüs olan bir Filistin devletinin hayata geçirilmesi artık ertelenemez bir ihtiyaçtır.

Bölgede gerilimi tırmandıracak, daha fazla kan akmasına yol açacak, sorunları derinleştirecek her türlü adımdan imtina edilmesi gerektiğini vurguluyoruz.

Türkiye, çatışmaların bir an önce durması, son hadiselerle birlikte iyice tırmanan gerilimin düşürülmesi için elinden geleni yapmaya hazırdır.

Sükunetin tekrar tesis edilmesi için başlattığımız diplomatik çabaları yoğunlaştırarak devam ettirmekte kararlıyız.

İsrail Gazze'ye bomba yağdırdı: Ölü sayısı artıyor

İsrail ordusu ve Hamas militanları arasındaki şiddetli çatışmalarda üçüncü gününe girildi.

Hamas'ın askeri kanadının İsrail'e karşı başlattığı "Aksa Tufanı" operasyonunda üçüncü güne girildi. Hamas militanları İsrail'e sızarken İsrail cephesi "Demir Kılıçlar" adıyla geniş çaplı bir operasyon için düğmeye bastı.

Filistinli Hamas hareketi, abluka altındaki Gazze Şeridi çevresindeki 7 ayrı İsrail noktasında silahlı unsurlarına savaşı ve mühimmat takviyesi yaptığını duyurdu.

Hamas'ın silahlı kanadı İzzeddin Kassam Tugayları'ndan yapılan açıklamaya göre, Filistinli silahlı güçler gece ve sabah saatlerinde İsrail içindeki bölgelere sızmaya devam etti. Grup, İsrail yerleşim alanları Ofakim, Sderot, Yad Mordechai, Kfar Aza, Be'eri, Yeted ve Kissufim'deki Filistinli silahlı unsurların mühimmat ve ek güçlerle takviye edildiğini ve çatışmaların devam ettiğini açıkladı.

Gazze'de 91'i çocuk 436 kişi hayatını kaybetti

İsrail'in Gazze Şeridi'ne düzenlediği saldırılarda ölenlerin sayısı 91'i çocuk olmak üzere 436'ya ulaştı.

Gazze'deki Filistin Sağlık Bakanlığı'ndan yapılan yazılı açıklamada, bölgedeki can kayıpları ile yaralılara ilişkin bilgi verildi.

Açıklamada, İsrail'in 3 günden bu yana Gazze'ye düzenlediği saldırılarda 91'i çocuk, 61'i kadın 436 kişinin yaşamını yitirdiği, 224'ü çocuk, 151'i kadın olmak üzere 2 bin 271 kişinin yaralandığı belirtildi

Ölen İsraili sayısı 700'e yükseldi

İsrail merkezli Kanal 12 televizyonu ve diğer medya organları, Filistinli gruplarca dün başlatılan ve bugün de devam eden saldırılarda ölen İsraililere ilişkin güncel bilgileri paylaştı.

Buna göre dünden bu yana devam eden saldırılarda 700 İsraili hayatını kaybetti, 365'i ağır olmak üzere toplam yaralı sayısı 2 bin 315'e çıktı.

Haaretz Gazetesi de, ağır yaralılarından 25 kişinin hayati tehlikesinin bulunduğunu aktardı.

Sderot'un 100 roketle vurulduğunu belirten Ebu Ubeyde, İsrail'e yeni sızma girişimleri olduğunu, sahadaki gruplara takviye yapılmasına ek olarak, sahadaki güçlerin yenileriyle değiştirildiğini ifade etti.

Ebu Ubeyde, saldırıların devam edeceğini belirterek, "tüm halka ve ümmete bu mücadeleye katılma" çağrısında bulundu.

Kassam Tugayları aynı konuya ilişkin yaptığı kısa açıklamada, "bu gece ve sabah saatlerinde işgal altındaki topraklardaki çok sayıda bölgede yer alan birliklerine güç ve teçhizat takviyesi için sızma operasyonları gerçekleştirildiği, bunlar arasında Refah eksenindeki Sufa, Kibbutz Sufa, Holit, Yated bölgelerinin bulunduğunu" aktardı.

Kassam Tugayları bir diğer açıklamada, İsrail'in Gazze'de sivillere ait evleri hedef almasına tepki olarak Sderot yerleşim birimine 100 roket atıldığını ifade etti.

İsrail, Gazze sınırında bulunan 24 yerleşim yerindeki İsraillileri tahliye etti

İsrail ordusu, Gazze Şeridi yakınında boşaltılan yerleşim birimi sayısının 24'e yükseldiğini duyurdu.

İsrail ordusu, çatışmaların yaşandığı ülkenin güneyindeki güvenlik durumu hakkında açıklama yaptı.

Açıklamada sınırdaki Nahal Oz, Nir Am, Mefalsim, Kefar Aza, Gevim, Or Haner, Ivim, Netiv Haasara, Yad Mordeşayi, Karmiya, Zikim, Kerem Şalom, Kisufim, Holit, Sufa, Nirim, Nir Oz, Ayn Haşloşa, Nir Yitzak, Beerli, Magen, Reim, Saad ve Alumim yerleşim yerlerindeki sivillerin tahliye edildiği belirtildi.

Ordu daha önce 6 yerleşim birimindeki sivillerin tahliye edildiğini duyurmuştu.

Uçak seferleri iptal edildi

Çatışmaların ardından Ben Gurion Havalimanı'nın yurt dışından İsrail'e giriş kısmının boş kaldığı görüldü.

Abluka altındaki Gazze Şeridi'nden başlatılan saldırının ardından yurt dışından İsrail'e yapılacak birçok uçak seferi iptal edildi.

İsrail'in tek uluslararası havalimanı olan Ben Gurion'un yurt dışından girişlerdeki pasaport kısmında sadece bir memurun çalıştığı görüldü.

Normal zamanlarda yüzlerce kişinin ülkeye giriş yapabilmek için pasaport sırasında beklediği noktada ancak birkaç kişi AA objektiflerine yansıdı.

İsrail'den çıkışta yoğunluk yaşanıyor

Ben Gurion Havalimanı'nın yurt dışına çıkış kısmında ise yoğunluk yaşanıyor.

İptal edilen uçuşlar nedeniyle birçok kişi saatlerce havalimanında beklemek zorunda kalıyor.

Havaalanında konuşan Michał Paprota, Polonya'dan bir grup turistle İsrail'e geldiklerini ve dün dönüş uçaklarının olduğunu söyledi.

Uçuşlarının iptal olması nedeniyle havaalanında beklemek zorunda kaldıklarını belirten Paparto, "Grubumuzda kadınlar ve çocuklar da var. Yaşananlardan dolayı insanlar endişeli. Uçağımız iptal olduğu için Polonyalı yetkililerle irtibata geçtik ve bugün için bize bir uçak sağladılar. Birazdan ülkemize dönmek için uçağa geçmeyi ümit ediyoruz." ifadelerini kullandı.

İsrail askerleri kendi askerlerini vurdu

İsrail ordusu, Lübnan sınırı yakınındaki Celil Garbi bölgesinde bulunan askerlerinin yanlışlıkla kendi askerlerine ateş açması sonucu 4 yaralı olduğunu duyurdu.

İsrail resmi haber ajansı KAN'ın ordu sözcüsüne dayandırdığı habere göre, Celil Garbi yakınındaki bir Yahudi yerleşim yerinde görev yapan İsrail güçleri, kontrol noktasına hızlıca yaklaşan araca ateş açtı.

Daha sonra askeri aracın içindekilerin İsrail ordusuna bağlı askerler olduğu anlaşıldı. Hafif yaralanan İsrail askerleri tedavi edilmek üzere hastaneye kaldırıldı.

İsrail pazar günü, Hizbullah örgütünün İsrail işgali altındaki Şeba Çiftlikleri bölgesine kurduğu bir çadırı silahlı insansız hava aracıyla bombalamıştı.

Yine İsrail merkezli Yediot Ahronot'un haberine göre, pazar günü İsrail güçleri Gazze sınırı yakınındaki Aşdod kentinde bir araca ateş açtı. İsrail güçlerinin dur ihtarına uymayan ve Gazze yakınlarından İsrail'in orta kesimlerine doğru gitmek isteyen araçta öldürülen kişinin İsrail vatandaşı olduğu ortaya çıktı.

Ne olmuştu?

Hamas'ın askeri kanadı Kassam Tugayları, dün sabah İsrail'e "Aksa Tufanı" isimli kapsamlı saldırı başlattığını açıklamıştı.

Gazze'den İsrail yönüne binlerce roket atılırken, silahlı gruplar bölgedeki yerleşim yerlerine girmişti. İsrail ordusu da onlarca savaş uçağıyla Gazze Şeridi'ne saldırı başlattığını duyurmuştu.

Gelmediler, gelmiyorlar, gelmeyi düşünmüyorlar

Alaattin AKTAŞ

09 Ekim 2023 Pazartesi

Ama eğer Türk parasının değerini biraz daha düşürürsek ve bundan daha önemli olarak faizi kayda değer oranda yükseltirsek belki gelirler.

Kimlerden söz ettiğim belli; yabancı yatırımcıları kastediyorum.

Gelmediler; gelmedikleri gibi Mayıs seçimlerinin sonucunu bekledikleri için ilk beş ayda mevcudun bir kısmını geri götürdüler.

Gelmiyorlar; seçim bitti, ekonomi yönetimi değişti, istedikleri düzenlemeler birer ikişer yapılmaya, Türk parası değer yitirmeye, faiz artırılmaya başlandı ama belli ki yeterli görmediler ve seçimleri izleyen dört ayda ilk beş aya göre bir iyiye gidiş varsa da getirdikleri döviz Türkiye'nin dışının kovuğuna yetmez. *(Bu arada 25 Ağustos-1 Eylül haftasında gerçekleşen ve eylül ayı verilerine kaydedilen 375 milyon dolarlık devlet iç borçlanma senedi alımını yerli bir bankanın yurt dışı şubesinin yaptığı yönünde bir iddia var. Bu iddia doğruysa gerçek anlamda yabancı alımı çok daha az demektir.)*

Gelmeyi düşünmüyorlar; bunca çabaya, bunca girişime rağmen hala kayda değer bir gelişme gözlenmiyor ve ekonomi yönetimi döviz bulabilmek için adeta dört dönüyor ama bu koşullarda işimiz çok zor.

Onlar adına IMF söyledi

Yabancı yatırımcıların Türkiye'den ne beklediklerini tahmin etmek zor değildi, belki istekler yapılan toplantılarda zaten dile getiriliyordu ama bu kez yatırımcılar adına istenileni IMF açık açık söyledi.

Uluslararası Para Fonu, 4'üncü madde değerlendirmesi olarak bilinen yıllık üye ülke ekonomik değerlendirmesi çerçevesinde yürüttüğü görüşmeleri tamamladı ve buna ilişkin bir açıklama yaptı.

Arkadaşım Mehmet Kaya, IMF'nin açıklamasını ekonomim.com'da çok güzel ve çarpıcı bir başlıkla haberleştirdi: **"IMF'den Türkiye değerlendirmesi: Politika faizi, piyasa faiz oranlarına kadar yükseltilmeli"**

Haber, IMF'nin Türkiye'ye dönük enflasyon ve büyüme gibi tahminlerini, dile getirilen muhtemel riskleri ve bir dizi görüşü içeriyor. Okunmasında fayda var...

Şu **"Faizi artırmanız gerekiyor"** yaklaşımı üstünde durmak gerekiyor. Çünkü Türkiye adeta köşeye sıkıştı ve karşı tarafta yer alan yatırımcılar kendi açılarından haklı olarak bu konuda çok ısrarcı olacak, bu belli.

İşte IMF de sanki sözcü seçilmiş gibi. Yok tabii ki böyle bir durum; herkesin bildiğini IMF dile getirdi yalnızca.

Ancak faizin artırılması gerektiği sanki öncelikle enflasyonla mücadele amaçlı ifade ediliyormuş gibi görünse de gerçek pek de öyle değil.

Baksanıza zaten IMF de enflasyonun bu yıl yüzde 69, 2024 yılında yüzde 46 olacağını tahmin ediyor. Bu yıl için tahmin edilenle OVP'deki yüzde 65 arasında çok fark yok ama 2024'ün tahmini OVP'deki yüzde 33'ün çok üstünde.

IMF bir anlamda bu tahminlerde kalmanın faizin daha da artırılmasıyla ve tahmin edilene yakın bir politika faizi belirlenmesiyle mümkün olabileceğine işaret ediyor.

Ama doğrudan tabii ki söylenmiyor da dış kaynak çekebilmenin koşulu olarak da faiz artırmak gerektiğine işaret edilmiş oluyor. Gerçi bunu herkes görüyor zaten; görüyor ama işte o adımlar bir türlü radikal bir şekilde atılamıyor; yavaş yavaş gidiliyor.

Yabancı pek nazlı! (Milyon \$)

	H.senedi	DİBS	Toplam
Ocak	-596	27	-570
Şubat	-29	19	-10
Mart	-301	27	-274
Nisan	-37	-6	-43
Mayıs	-585	-109	-694
Toplam	-1.549	-42	-1.591
Haziran	1.045	65	1.110
Temmuz	691	15	706
Ağustos	-378	10	-368
Eylül	29	464	493
Toplam	1.387	554	1.942
Toplam	-161	512	350

Bu kur ve faizle çok zor

Resmi tahminlere baksak; enflasyon bu yıl yüzde 65, 2024'te yüzde 33...

IMF tahmini bu yıl yüzde 69, seneye yüzde 46...

Merkez Bankası verilerine göre üç aya kadar vadeli mevduatta ortalama faiz eylül sonu itibarıyla yüzde 45.

Merkez Bankası'nın politika faizi yüzde 30. Türkiye'nin gösterge faizi ise yüzde 24-25 dolayında.

Şimdi yabancı bir yatırımcı gelip yüzde 24-25 faize razı olur mu?

Diyelim oldu! Peki dolar gelecek bir yılda 2024 sonu için tahmin edilen ve en iyimser oran olan yüzde 33'lük OVP enflasyonu kadar artsa yüzde 24-25 faizle yatırılan parada kazanç yok, tam tersine kayıp var.

Hem Türkiye bir yılı aşkın sürede kuru yüzde 33'ten daha az artırabilir mi?

Türkiye'nin kur artışını bir yılı aşkın sürede yüzde 33'te tutabilmesi için zaten döviz bulması gerekiyor. Kaldı ki kur artışıyla ilgili böyle bir hedef de yok.

Enflasyonun çok daha fazla olacağı bir dönemde döviz artışını yüzde 33'te tutabilmek mümkün olsa bile bu Türkiye ekonomisinde çok daha başka sorunlara yol açar.

Dolayısıyla yapılacak belli; faiz artırılacak! Başka çare yok.

Ya Karadeniz'de yeni doğalgaz yatakları keşfedeceğiz; ya Gabar'dan bir dönem iddia edildiği gibi rafine edilmeyi bile gerektirmeyecek kalitede(!) petrol çıkacak ve biz müthiş bir ihracat gelirine kavuşurken aynı zamanda ithalat yükünden kurtulacağız ve böylece döviz peşinde koşmamıza gerek kalmayacak; ya da faiz artırıp yabancıyı çekmeye çalışacağız.

Banknot matbaamız döviz basamadığına göre...

Ortadoğu yangın yeri

Zeynep GÜRCANLI

09 Ekim 2023 Pazartesi

1 Hamas'ın yarattığı şiddetin "dolaylı kazananları da var. Ortadoğu'daki bu yeni sıcak çatışma ortamı, Ukrayna'da uzun süredir devam eden ve Batı'da artık destek konusunda yorgunluk belirtilerinin ortaya çıktığı savaşın, küresel odaktan düşmesinin önünü açar. Bu Rusya'nın elini rahatlatırken, Ukrayna için büyük bir hayal kırıklığı haline dönüşebilir. †

Ortadoğu'ya rahat yok. Hamas'ın İsrail'e 7 Ekim'de yaptığı saldırı, tam 50 yıl önceki, Arap-İsrail savaşını başlatan Yom Kipur saldırısını hatırlatıyor. Yom Kipur'dan sonra Ortadoğu'da tüm taşlar yerinden oynamış, sınırlar değişmişti. Şimdi de öyle olacak gibi.

Böylesine büyük olaylar yaşandığında ilk bakılması gereken "kimin kazandığı" olmalı. Hamas'ın saldırısı da, hem İsrail, hem de Filistin tarafında çok sayıda sivilin hayatına mal olmasına rağmen, siyasi olarak birbirine farklı cephelerde yer alan aktörler açısından "kazanımlara" yol açacak gibi.

Filistin davası yeniden dünya gündeminde

İsrail pek çok Arap ülkesinden sonra, Suudi Arabistan'la da barışma, ilişkileri normalleştirme yoluna girmişti. Suudi cephesinin de "düşmesi", başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız Filistin Devleti hayalinin giderek uzaklaşması anlamına geliyordu. Hamas saldırılar sayesinde, hem İsrail- Suudi normalleşmesinin -şimdilik- önünü kesti, hem de Filistin davasını dünyaya hatırlattı.

Netanyahu "milli birlik" oluşturdu

İsrail'de Başbakan Netanyahu liderliğindeki aşırı sağcı koalisyon hükümeti, hem Filistinlilere yönelik izlenen ırkçı politikalar, hem de ülkedeki hukuk sisteminin bağımsızlığını ortadan kaldıracak adımlar nedeniyle zor durumdaydı. On binlerce İsraillinin aylardır süren protesto gösterilerine rağmen anti-demokratik uygulamaları kararlılıkla uygulayan mevcut İsrail hükümeti ile en yakın müttefiki ABD arasında bile ciddi gerginlik oluşmuştu. O kadar ki, Netanyahu çok istemesine rağmen ABD Başkanı Biden tarafından Oval Ofis'te ağırlanmıyor, İsrail hükümetinden pek çok

bakana ABD'den ziyaret için bile "vize" çıkmıyordu. Saldırıları sonrasında Netanyahu için, hem ülke içinde "siyasi birliği sağlama" imkânı, hem de dışarıda, özellikle Batı cephesinde, büyük bir "sempati" ortaya çıktı.

Hamas'ın arkasında kim var?

Hamas'ın yaptığı saldırıların boyutları ve karmaşıklığı, bunun arkasında bir "devlet aklının" olduğunu da düşündürdü. Nitekim İsrail'den yapılan ilk resmi açıklamalarda da, bu "devlet aklının" İran olduğu suçlaması yapıldı.

İran açısından Hamas'ın Ortadoğu'da yarattığı bu kaos, pek çok siyasi kazanımı da beraberinde getirdi;

- Suudi Arabistan-İsrail normalleşmesi torpillenip, İran karşısında "tek ve büyük cephe" şimdilik durduruldu
- Azerbaycan'ın Karabağ'da egemenliğini yeniden tesis etmesi, bunun getirdiği özgüven, Ermenistan'ın en yakın müttefiklerinden İran'da rahatsızlık yaratmıştı. Karabağ'ın tümünden geri alınmasında Türkiye'nin desteği kadar, İsrail'in sağladığı gelişmiş silahların da etkisi vardı. İran İsrail'e çok yüksek perdeden bir karşı mesaj göndermiş oldu.
- Hamas üzerinden Filistin meselesi, bir milletin egemenlik kavgası olmaktan çıkarılıp, yeniden "Müslüman-Yahudi gerginliği" haline getirildi. ABD-İsrail'den İran'a yönelik gelebilecek olası saldırıların, "Müslümanlar saldırı altında" çerçevesine sokulmasının önü açıldı.
- Türkiye son dönemde İsrail ile gergin ilişkilerini normalleştirmenin ötesi geçerek, bölgesel işbirliği projelerini konuşur hale gelmişti. Hamas'ın saldırıları üzerinden Türkiye'de Filistin meselesine hassas kitleler hareketlendirilerek, AK Parti hükümetinin İsrail'le yakınlaşma adımlarının önüne geçebilecek bir atmosfer yaratıldı.

Bundan sonra ne olur?

Hamas'ın yarattığı şiddetin "dolaylı kazananları" da var. Ortadoğu'daki bu yeni sıcak çatışma ortamı, Ukrayna'da uzun süredir devam eden ve Batı'da artık destek konusunda "yorgunluk belirtilerinin" ortaya çıktığı savaşın, küresel odaktan düşmesinin önünü açar. Bu durum Rusya'nın elini rahatlatırken, "daha fazla destek" bekleyen Ukrayna için büyük bir hayal kırıklığı haline dönüşebilir.

İsrail'in Gazze'de sivil-militan diye bakmadan çok şiddetli bir operasyon yapacağı aşikâr. Ancak çatışmaların bölgeye ne kadar yayılacağı, biraz da İran'ın Lübnan'da, Suriye'de, Irak'taki "vekil güçlerini" de harekete geçirip geçirmeyeceğiyle bağlantılı. Lübnan'daki Hizbullah'da şimdiden hareketlenmeler başladı. İsrail'in kuzey sınırlarında Hizbullah'a girilecek bir çatışmaya karşı, Netanyahu hükümetinin doğrudan İran'ı hedef alması söz konusu olabilir. Bu da tüm Ortadoğu'nun çatışma alanı haline gelmesinin önünü açar. En tehlikeli ihtimal de bu.

Türkiye ne yapmalı?

Ortadoğu'daki karışıklığın, tam da Türkiye'nin yaşadığı terör saldırısına karşı Suriye ve Irak'taki terör unsurlarını vurmaya başladığı döneme gelmesi de ayrıca dikkat çekici. İsrail, Hamas'ın yarattığı şiddeti "terör" olarak nitelendiriyor. Bu konuda Türkiye'den de "anlayış" beklendiği yapılan açıklamalarla dile getirildi bile. Ankara'nın takınacağı tavır, sadece İsrail'le ilişkilerini değil, terörle mücadelesine alabileceği dünya desteği açısından da kritik önemde.

Ankara'nın bu meselede, hem İsrail'le yeniden kurulmuş olumlu atmosfer, hem de AK Parti'nin Hamas'la olan iyi ilişkisi çerçevesinde "arabulucu" rolü oynamasının önünde hiç bir engel yok. Nitekim Hamas saldırılarının ardından AK Parti hükümetinden yapılan temkinli açıklamalar, Ankara'nın da niyetinin bu olduğunu gösteriyor.

Türkiye, hem Hamas'ın kaçırdığı İsrail vatandaşlarının kurtarılması, hem de Gazze'deki sivillerin İsrail'in öfkesinden zarar görmemesi, hem de çatışmanın daha da büyümemesi için İran'ın dışarda tutulması için kilit rol oynama kapasitesi var.

Sağduyu zamanı...

Vatandaşın kart borcu 1 trilyona yaklaştı

Naki BAKIR

09 Ekim 2023 Pazartesi

Reel gelir ile geçim maliyeti arasındaki makasın giderek aleyhte açılması sonucu yurttaşların kredi kartları ile yaptığı bireysel borçlanma dur durak bilmiyor.

Hazirandan bu yana ‘sıkı para politikası’ ve ‘seçici kredi’ uygulaması şeklindeki politika değişikliğinin dozu arttıkça ihtiyaç, taşıt ve konut gibi tüketici kredileri baskılanırken, gecikme faizlerinin yükselmesi, nakit avans limitinin aşağı çekilmesine rağmen kredi kartı harcamaları yoluyla borçlanma hızla büyüyerek eylül sonu itibarıyla 1 trilyon liraya yaklaştı.

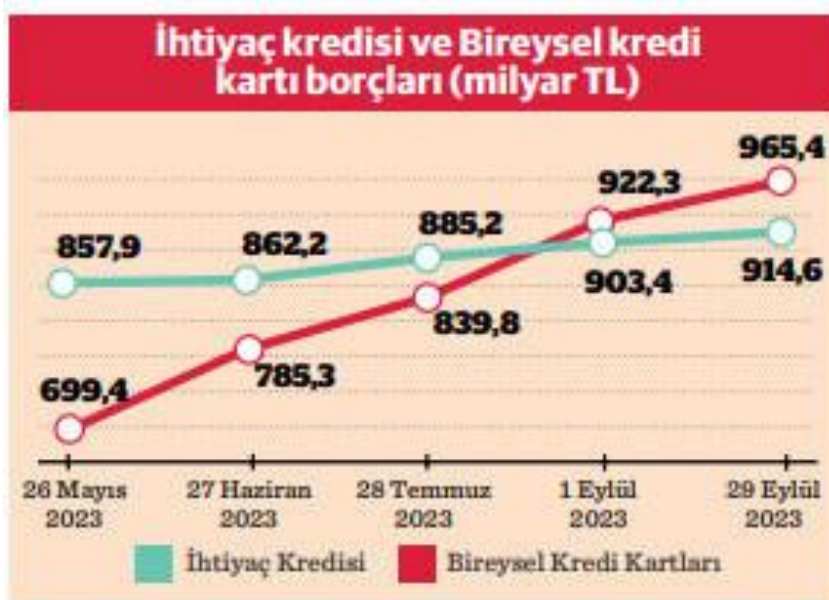
Bankaların kredi hacmi ve bireysel borçlanma (milyar TL)							
	30 Eylül 2022	30 Aralık 2022	29 Eylül 2023	9 aylık deę., %		Yıllık değ., %	
				Cari	Reel	Cari	Reel
BİREYSEL BORÇLANMA	1.312,5	1.530,0	2.414,1	57,8	5,3	83,9	13,9
Tüketici Kredileri	964,3	1.083,4	1.448,6	33,7	-10,8	50,2	-7,0
Konut	354,5	360,2	446,0	23,8	-17,4	25,8	-22,1
Taşıt	31,5	49,6	87,9	77,2	18,3	179,0	72,8
İhtiyaç	578,4	673,6	914,6	35,8	-9,4	58,1	-2,1
Bireysel Kredi Kartları	348,2	446,6	965,4	116,2	44,2	177,3	71,6
Taksitli	154,3	217,7	429,3	97,2	31,6	178,2	72,2
Taksitsiz	193,9	228,9	536,1	134,2	56,3	176,5	71,2
TİCARİ VE DİĞER KREDİLER	5.518,7	6.038,3	8.273,3	37,0	-8,6	49,9	-7,2
TOPLAM KREDİ HACMİ	6.831,1	7.568,3	10.687,3	41,2	-5,8	56,5	-3,1

Bir yılda üçe katlandı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre bireysel kredi kartlarındaki borç bakiyesi yılın başından 29 Eylül'e kadar olan dönemde yüzde 116,2 oranında net 518,8 milyar lira artarak 965,4 milyar liraya ulaştı.

Bunun da 536,1 milyar liralık bölümünü peşin, 429,3 milyar lirasını ise taksitli alışverişler kaynaklı borçlar oluşturdu. Ocak-eylül döneminde tüketici fiyatları (TÜFE) bazında yüzde 49,86 olan enflasyonla indirgendiğinde bireysel kart borçlarında 'reel' bazda yüzde 44,2 artış olduğu belirlendi. Bireysel kredi kartı borçları son bir yılda ise cari olarak yüzde 177,3 oranında 617,2 milyar liralık net artış kaydetti.

Buna göre kart borçları son bir yılda neredeyse üçe katlandı. Eylül sonunda yüzde 61,53 olan yıllık enflasyondan indirgendiğinde bireysel kart borçlarında son bir yılda reel olarak yüzde 71,6 ile rekor bir artış yaşandığı dikkati çekti.

Kart sayısı 111 milyonu aştı

Bozulan gelir-geçim dengesinde yurttaşların yüklendiği bireysel kredi kartı borçlanması ilk dokuz ayda yüzde 116,2, son bir yılda ise yüzde 177,3 artışla eylül sonunda 965,4 milyar liraya yükseldi.

Toplam bakiyesi 1,5 trilyona yaklaşan ihtiyaç, taşıt ve konut kredileri ile birlikte toplam bireysel borçlanma 2,4 trilyon liraya ulaştı.

Kredi kartı sayısında da bu yıl hızlı bir artış yaşandı. Bankalararası Kart Merkezi (BKM) verilerine göre Türkiye’de bankaların yurttaşlara kullandırdığı toplam kredi kartı sayısı ilk sekiz ayda 11 milyon 902 bin 373 adetlik artışla ağustos sonunda 111 milyon 392 bin 363 adede ulaştı. Kredi kartı sayısı son on yılda ise ikiye katlandı.

TÜİK verilerine göre 65 milyon dolayındaki 15 yaş üzeri nüfus baz alındığında kişi başına düşen ortalama kredi kartı 1,7. Yılın ilk sekiz ayında yerli ve yabancı kredi kartları ile alışveriş ve nakit çekme şeklinde toplam 5 milyar 595 milyon 721 bin 1 işlem gerçekleştirildi, bu işlemlerin toplam tutarı 4 trilyon 419,5 milyar lira oldu. Bu arada ağustos sonu itibarıyla toplam banka kartı sayısı 182 milyon 610 bin 809, toplam ön ödemeli kart sayısı da 82 milyon 752 bin 747 adet düzeyinde bulunuyor.

Kart borcu ihtiyaç kredisini geçti

Son aylarda yükselen faizler ve ekonomi yönetiminin aldığı kararlar paralelinde bankaların frene basması ile tüketici kredileri yavaşlıyor, bu da bireysel kredi kartı kullanımını artırıyor.

Net değişimlere bakıldığında, tüketici kredisi stokunda haftalık artışların giderek azaldığı; yeni kullandırımın geri ödemelerin altında kalması/borçlu tüketicilerin net ödeyici konumunda olması nedeniyle bazı haftalarda ise bakiye azalış gösteriyor.

Özellikle tüketici kredileri içinde en sık başvurulmuş ve en büyük miktarı oluşturan ‘ihtiyaç’ kredilerinde bankaların frene basması üzerine yurttaşlar kredi kartına daha çok yüklendi. 2022 sonunda ihtiyaç kredisi bakiyesinin 227 milyar lira altında bulunan bireysel kredi kartı borçları eylül başında onu yakaladı ve 29 Eylül itibarıyla 50 milyar lira üzerine çıktı.

29 Eylül’de 914,6 milyar lira olan ihtiyaç kredisi bakiyesinde, son aylardaki yavaşlama ile birlikte yılın ilk dokuz ayındaki cari artış yüzde 35,8’le enflasyonun altında kaldı. Buna göre ihtiyaç kredisi bakiyesi bu dönemde reel olarak yüzde 9,4 küçüldü. İhtiyaç kredisi hacminde son bir yılda cari olarak yüzde 58,1 artış, reel olarak ise yüzde 2,1 küçülme yaşandı.

Konut kredisinde reel daralma

İlk dokuz ayda cari olarak yüzde 23,8 artış kaydederek 446 milyar lira olan konut kredisinde reel bazda ise yüzde 17,4 daralma meydana geldi. Yıllık cari artışı yüzde 25,8’le enflasyonun çok altında kalan konut kredilerinin hacmi reel bazda yüzde 22,1 daraldı. Toplamda küçük paya sahip olan taşıt kredileri ise ilk dokuz ayda cari olarak yüzde 77,2, reel bazda yüzde 18,3’le hızlı bir artış gösterdi ve 87,9 milyar liraya ulaştı.

Taşıt kredisi hacminde son bir yılda da cari olarak yüzde 179, reel bazda yüzde 72,8 artış yaşandı. Bu gelişmelerle üç kategorideki tüketici kredilerinin toplam hacmi, ilk

dokuz ayda yüzde 33,7, son bir yılda yüzde 50,2'lik cari artışla 1 trilyon 448,6 milyar lira oldu. Toplam tüketici kredisi hacmi reel bazda ise ocak-eylül döneminde yüzde 10,8, son bir yılda yüzde 7 daraldı.

Toplam bireysel borç 2,4 trilyon

Böylece tüketici kredileri ile bireysel kredi kartı toplamından oluşan bireysel borç bakiyesi 29 Eylül itibarıyla 2 trilyon 414,1 milyar liraya ulaştı. Bireysel borçların hacmi cari olarak 2022 sonuna göre yüzde 57,8, bir yıl önceye göre ise yüzde 83,9 arttı; reel bazda da dokuz ayda yüzde 5,3, son bir yılda yüzde 13,9 artış yaşandı.

Borç bakiyesindeki artışın büyük bölümü kredi kartlarından kaynaklıdır. Toplam bireysel borçta ilk dokuz aydaki 884,1 milyar liralık net artışın 518,8 milyarı, son bir yıldaki 1 trilyon 101,6 milyar liralık net artışın da 617,2 milyarı bireysel kredi kartı harcamalarındaki artıştan kaynaklandı.

Öte yandan bankaların 10 trilyon 687,3 milyar liraya ulaşan toplam kredi alacak bakiyesinin en büyük bölümünü oluşturan ticari ve diğer krediler ilk dokuz ayda cari olarak yüzde 41,2 artışa karşılık reel bazda yüzde 5,8 daralarak 8 trilyon 273,3 milyar lira oldu. Son bir yılda cari artışı yüzde 56,5 olan söz konusu krediler reel bazda ise yüzde 3,1 daraldı.

“Doğru eğitim/destek” ile; öğretmen “öğretmen”, liyakat “liyakat” olur...

Ferit Barış PARLAK

09 Ekim 2023 Pazartesi

Liyakat... Layık / yeterli / yetenekli/yaraşır olma anlamlarına geliyor...

Yani... Bir insanın “liyakat sahibi” olması için, bir alanda 20-30 sene çalışması yetmiyor...

Örnek mi? 19 yıllık profesörün dersini alıyorduk, en iyi 5 okul arasında gösterilen Hacettepe’de... Öğretmemekle, eğitmemekle, sorularımızı ve sohbet girişimlerimizi yanıtsız bırakmamakla kalmıyor; her dönem 3-5 kişiyi geçirip, 100 kişiyi sınıfta bırakarak sadece dersten değil hayattan da soğutup, heyecan/yetenek törpülüyordu...

Bir ülke sürdürülebilir büyüme yani kalkınma ve sonucunda refah istiyorsa: Yetenek törpüleyen değil; Yetenekleri / becerileri görüp, geliştirebilecek öğretmenlere sahip olması gerekiyor...

Bu özelliklere sahip öğretmenleri yetiştirmek çok mu zor? Atamayla / mülakatla değil bilimsel eğitim ile öğretmen “öğretmen”, doktor “doktor”, liyakat “liyakat” oluyor...

09.10.2023

Sonra mı? 60'lı, 70'li yıllar... Güney Kore'nin kalkınma dönemi... Öğretmenlik, en itibarlı meslek haline getirilmiş... En yüksek maaş ve sosyal imkânlar onlara verilmiş... Sonrası ortada...

VELHASIL

G. Kore hâlâ, devlet kaynaklarının büyük bölümünü “eğitimin niteliğine” harcıyor... Profesör / öğretmen / öğrenciye kutsal olarak bakıyor... Ve bakmakla kalmıyor, toplumdaki itibarını maddi / manevi artırıyor...

Öğretmenler ise mülakatla, geçimle, tayinle, başka işlerle değil; “Ülkemin geleceği gençler için daha fazla ne yapabilirim?” diye gecesini gündüzüne katıyor...

Abdulkadir Selvi

Amerikan askerleri neden korkudan sığınaklara girdi

YAZIMIN başlığındaki sorunun cevabını vereceğim. Ama öncelikli olarak, burada İsrail askeri mi demek istedi diye düşünmeyin. Amerikan askerlerini kastediyorum.

Suriye’de PKK-YPG hedeflerine yönelik operasyonumuz sırasında Amerikan F-16’sı, bir dronumuzu düşürdü.

İki taraf gerilimi tırmandırmama kararı aldı ama bu kabul edilebilir bir durum değil. Bir NATO müttefikinin dronu düşürülür mü?

Hem Dışişleri Bakanı Hakan Fidan hem Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler, terör örgütüne yönelik hedeflerin vurulacağını, üçüncü tarafların uzaklaşmasını istemişti.

Biz PKK-YPG terör örgütünü vuruyoruz. ABD olarak sizin terör örgütünün yanında işiniz ne?

DRONUN CEVABI VERİLDİ

Neyse onlar bizim dronumuzu düşürdü. Biz de o gece savaş uçaklarını kaldırıp, PKK-YPG’ye ait hedefleri vurarak gereken mesajı verdik.

İsrail’deki savaş gündemde olduğu için bizim Suriye ve Irak’taki PKK-YPG hedeflerine yönelik operasyonlarımız bitti sanılmasın. Daha önceden belirlenmiş nokta hedefler vurulmaya devam ediyor.

KARA HAREKÂTI VAR MI

Peki bir kara harekâtı söz konusu mu?

Kara harekâtı tek seçenek değil. Ama ihtiyaç hissedilirse, tereddüt etmeden gerçekleştirilir. Buna göre hazırlıklarımız tamam. Ancak bu operasyon alan kazanmak için yapılmıyor. O nedenle kara harekâtına ihtiyaç duyulmuyor. Bu operasyonun hedefi terör örgütünün askeri kapasitesini yok etmek. O nedenle silah deposu, eğitim merkezi gibi nokta hedefler vuruluyor.

Bu operasyonun ikinci hedefi ise, terör örgütünün ekonomik kapasitesini yok etmek. O nedenle petrol kuyuları, iletişim merkezleri hedef alınıyor.

AMERİKAN ASKERLERİ NE YAPTI

Şimdi tekrar başlıktaki konuya dönmek istiyorum.

Amerikan uçakları tarafından dronumuz vurulduktan sonra ABD tarafından yapılan açıklamada 6 kez “Üzgünüz” ifadesi kullanılmıştı.

Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler ve Genelkurmay Başkanı Metin Gürak’la, ABD’li mevkidaşlarının görüşmesinde de sık sık “Üzgünüz” ifadesini kullandıkları söyleniyor. Amerikalılar, dronun 500 metreye kadar yaklaştığını, uyarılmasına rağmen sahayı terk etmemekte ısrar ettiğini söylüyorlar. Olay Haseke’de meydana geliyor. PKK’nın bir eğitim tesisi vuruluyor. Ama Amerikalılar da orada. Dronumuz kararlılık göstergesi olarak orayı terk etmiyor.

AMERİKALI KOMUTAN ANLATIYOR

Amerikan askerleri 500 metreye kadar yaklaşan dronu karadan hedef alarak vurabilirdi. Neden uçak kaldırmayı tercih ettiler?

Amerikalı yetkililer bu durumu Türk mevkidaşlarına şöyle anlatıyor: “Dronu görünce askerlerimiz sığınaklara girdiler. Çok korktular.”

Bence korkup sığınaklara girmekle doğru olanı yapmışlar. Ama terör örgütü PKK’nın yanında bulundukları sürece korkmaya devam edecekler.

SELÇUK BAYRAKTAR’IN TWEET’İ

Selçuk Bayraktar attığı tweet’te, “Kuş ölür, sen uçuşu hatırla” demişti. Edindiğim izlenim, “Kuş ölmesi sorun değil. Asıl Amerikalılar yaşadıkları korkuyu unutamıyorlar.”

İNCİRLİK DEĞİL MUSUL’DAN

Hava Kuvvetleri’nden general sıfatıyla emekli olan bazı provokatif tiplerin iddia etmesine rağmen, Amerikan uçakları Türkiye’nin kontrolündeki İncirlik’ten kalkmıyor. Musul’dan kalkıyor. Ayrıca uzun bir süredir Amerikan savaş uçakları İncirlik Üssü’nde bulunmuyor.

Bunu da ifade etmek istedim.

İSRAİL'İ KALBİNDEN VURDU

11 Eylül'de İkiz Kuleler'in vurulması, CIA'in karizmasının yerle bir olmasına neden olmuştu. GÜYA dünyanın en güçlü istihbarat servisi olan CIA, New York'un kalbindeki İkiz Kuleler'e yapılacak saldırının istihbaratını alamamıştı. Aynı durum şimdi MOSSAD için geçerli.

MOSSAD Hamas'ın saldırılarının istihbaratını önceden alamadı. Karizmayı çizdirdi.

Hamas, İsrail'in ablukasındaki Gazze'den sabah paramotorlarla duvarları aşmış, İsrail'i içinden vurmaya başladı.

- Hamas daha önceden sızdırdığı hücrelerle İsrail'in içinde karakolları bastı, İsraili askerleri esir aldı, sivilleri kaçırdı, karakolları ele geçirdi. İsrail tanklarına el koydu. Hamas ilk kez Gazze'de değil, kendi topraklarında İsrail'e çok ağır darbe vurdu. İsrail'i kalbinden vurdu.

- Abluka altındaki Gazze'den bir sabah İsrail hedeflerine yönelik yoğun füze saldırısı başlatıldı. İsrail'in dünyaca ünlü 'Demir Kubbe'si delik deşik oldu. Hamas'ın füzelerini engelleyemedi.

İsrail halkı tarihinin en büyük korkusunu yaşadı. Hâlâ yaşamaya devam ediyor.

Elbette ki Hamas'ın saldırısının zamanlaması tartışılacak. Sivillere yönelik kabul edilemez muameleler eleştirilecek.

TARİHİ ŞOK

Ama sonuç itibarıyla bir gerçek var.

- İsrail tarihinin en büyük şoklarından birini yaşadı. Ağır bir darbe yedi. İsrail'in simgesi olan MOSSAD ve Demir Kubbe çöktü.

- İsrail 50 yıl sonra savaş ilan etmek zorunda kaldı. Ama bu savaşı kazanacağı kuşkulu.

TÜRKİYE NE YAPACAK?

PEKİ bu durumda Türkiye'nin pozisyonu ne olacak?

- Erdoğan, Filistin için İsrail'e, "One Minute" çekmiş bir lider.

- İsrail'e yönelik en ağır eleştirileri getiren lider tartışmasız olarak Erdoğan oldu. İsrail zulmüne karşı her zaman dik durdu. Filistin'in dünyada yankılanan sesi oldu.

- Peki bu olayda Türkiye neden en yüksek tonda İsrail'e had bildirmiyor?

İTİDAL ÇAĞRISI

- Cumhurbaşkanı Erdoğan ilk gün itidal çağrısı yapmıştı.
- Erdoğan, dün de çözümün adresini gösterdi. “Bugün bölgemizdeki sorunların temelinde Filistin meselesi bulunuyor. Mesele çözülmedikçe bölge barışa hasret kalacaktır. İki devletli çözümün muhafazası önemlidir. 67 sınırları temelinde başkenti Kudüs olan Filistin devleti ertelenemez ihtiyaçtır” dedi.

SERT ÇIKAR MI

- Peki Erdoğan daha sert konuşamaz mıydı? “Ey İsrail” diyemez miydi? Derdi. Konuşurdu. Hatta en sert çıkışı yapardı. Gerek olursa yine konuşur. Yine uyarır. “Ey İsrail” demekten çekinmez.
- Ama Türkiye bu aşamada hem İsrail’le hem Filistin’le konuşabilen bir ülke. Ateşkes sağlanması gerektiğinde Türkiye devreye girebilir. Bunu hem Filistin hem İsrail tarafı talep edebilir.

Türkiye bu pozisyonu kaybetmek istemiyor.

HAKAN FİDAN’IN MEKİK DİPLOMASİSİ

- Dışişleri Bakanı Hakan Fidan olayın patlak verdiği andan itibaren makamından ayrılmadı. Mekik diplomasisi yürütüyor. Şimdiye kadar Katar, Suudi Arabistan, Mısır, İran, Filistin, ABD, Ürdün ve İspanya dışişleri bakanları ile görüştü.

ERDOĞAN DEVREYE GİRECEK

- Hakan Fidan’ın mekik diplomasisinin ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın devlet başkanları düzeyinde devreye girmesi bekleniyor. Türkiye savaşın derinleşmesini ve yaygınlaşmasını önlemek için çaba gösteriyor.
- Türkiye, bölge ülkelerinin de katkısıyla ateşkesin sağlanması için tarafların kabul edeceği bir model üzerinde çalışıyor.

İbrahim Kahveci

Futbolun İstanbul ayağı ve Bodrum'un nüfusu

Süper Lig'de 20 futbol takımı bulunuyor.

Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş, Kasımpaşa, Başakşehir, Karagümrük, Pendikspor ve İstanbulspor olarak tam 8 takım İstanbul'dan.

Futbol'da şu özeti verelim: Eskiye oranla statlarımız çok güzel ama içinde oynayan oyuncuların çoğu bizden değil. Hatta sahadaki 11 oyuncunun genellikle 3'ü bizden.

Bizden olanların da genellikle çoğu bizden yetişme değil, önemli kısmı Avrupa'ya giden gurbetçilerimizin o ülkelerde yetiştirdiği gençlerden.

Çok merak ediyorum: Futbol'da şu an Türkiye'den yetişmiş kaç oyuncu kaç dakika sahalarda yer alıyor?

Gelelim Bodrum ilçesinin nüfusuna. Normalde 180 bin nüfusu olan ilçenin yaz aylarında nüfusu 1-2 milyona kadar çıkıyor. Bodrum'u sadece örnek olarak verdik; çünkü anlatacağımız konunun simgesi olabilir.

Ülkemizde kamplaşma sadece siyasi görüş alanında yaşanmıyor. Futbol örneğinde verdiğimiz gibi bir başka kamplaşma daha var. Veya zengin-fakir kamplaşması da...

Bir tarafta 2-3 lira daha ucuz diye ekmek kuyruğunda saatlerce sıra bekleyenler ile diğer sokakta lüks araç için sıra bekleyenler bizim ülkemizin vatandaşları. Asıl kamplaşma da zaten buradan geliyor.

Fakirliğin cehalet getirdiği bir toplumsal yapıda hızla ilerlerken, çözüm olarak kamplaşmayı azaltmak yerine üstüne üstüne daha da derinleştirmeye çalışıyoruz.

Felaket bir durum.

Mayıs seçimlerinden sonra Türk siyasi hayatı yeni bir değişim sürecine girdi. Bunu muhalefetin de iktidarın da anladığını sanmıyorum.

AK Parti zaten yüzde 35'lere düşen oy oranında hızla erimeye devam ediyor. Muhtemelen bu erime yüzde 30'ların da altına gelmiş durumda. CHP ise zaten bitikleri oynayan parti olarak seçmenlerini feci şekilde ezdi geçti. Oradaki oy oranlarının da yüzde 20'ler sınırına düştüğü anlaşıyor.

Ya İYİ Parti... Onların kurumsal yapıları çoktan çöktü. Bir zamanlar yüzde 17-18'ler konuşulurken şimdilerde yüzde 7-8'lerde kalmaları büyük başarı.

DEVA, Saadet ve Gelecek Partileri ise milletvekilliği seçimlerine CHP amblemi ile girdiklerinde kendilerini imha ettiler. Toplamları yüzde 1'i geçer mi acaba.

Peki bu erimeler nereye gidiyor?

Tek cevap vereyim: Radikallere...

29 Büyük Buhran sonrası Avrupa'da seçmen Hitler'e, Mussolini'ye, Franco'ya gitmişti. 2. Dünya Savaşı'na giden yolu Büyük Ekonomik Buhran sonrası seçmenin radikal arayışları döşemişti.

80 sonrası Reagenizm ve Thatcherizm olarak bilinen Neo-Liberalizm'de ipin ucu kaçtı. **Costas Lapavitsas "Finansallaşma ve kapitalizmin krizi"** kitabında bunu özellikle finansal zenginleşmeye bağlıyor.

Paul Krugman "Ülkelerin milli gelirleri artıyor ama çalışanların gelirleri azalıyor" diye ifade ediyor.

Yani yeni bir gelir dağılımı krizi bütün küresel demokratik sistemleri tehdit eder noktaya geldi. Warren Buffet "Sekreterimden daha az vergi ödüyorum" diyerek bu çarpık yapının sloganını ilan etmişti.

Gelir dağılımı bozulan ve hayat boyu yaşam umudunu kaybedenler ne yapıyor? Mesela ABD'de Trump gibi anti-demokrat bir lider seçiliyor ve hala umut kapısı olmaya devam ediyor. Mesela İngiltere'de bir yalan üzerinden Brexit geçiyor ve Boris Johnson Başbakan seçiliyor. Bugün Polonya, Macaristan, Hindistan, İsrail otokratik yönetimlerle seçmenlerinden onay alabiliyor.

Evet, henüz 2. Dünya Savaşı öncesi tam diktatörlükler gelmedi ama otokratik yönetimler seçmenlerden daha fazla oy alıyor.

Radikalleşme sadece iktidarda olanlarla ölçülemez. Hatta koalisyonların içine girmeyi başaranları da buna eklemeliyiz veya radikal partilerin oy oranlarındaki artışları... Bu açılardan İtalya ve Fransa'yı da listeye almalıyız.

Bugün ülkemizde Bodrum'un yaz aylarındaki nüfus artışı ile futbol ligindeki İstanbul takımlarının baskınlığı da bir göstergedir.

Fakirleşen Anadolu ve iktidara oy veren yine işte o Anadolu... Veya hastanelerde doktor dövenler. Hep aynı **taban-sınıf zihniyetinin hakim olmaya** çalışma işaretleri.

Eğitim sistemi çökmüş ve fakirliğe hapsolmuş bir ülkede “Şahlanıyoruz” sözlerinin hala geçer akçe olması bizlere **kaybettiğimiz aklın bir göstergesi** gelmiyor mu?

İçeriksel İslam'ın hükümlerine pek bakmayan ama şekilsel İslam üzerinden hareket eden bir toplum nereye varabilir ki? Saadet Partisi hızla erirken Yeniden Refah Partisinin hızlı yükselişi...

Radikalleşme bizi nereye götürecektir? Bodrum'da 500 liraya lahmacun yemek bu ülkenin zenginlik göstergesi midir yoksa toplumun içten içe çıktığının göstergesi mi?

Kamunun çok itibarlı yaşaması karşısında Milletin fakirlikten kırılması ne gibi sonuçlar doğuracak?

AK Parti'de eğer kalmışsa bir akıl kırpıntısı asıl bu radikalleşme karşısında bir adım ilerlerler. Aksi halde kendilerinin de bu erime içinde yok olup gideceklerini bilmeleri için illa nihai sonucun ortaya çıkması mı gerekiyor?